

Quina mena de relació especial?

DAVID CANNADINE

Cap a finals del segle XIX, Rudyard Kipling va escriure dos poemes profètics, que haurien de ser lectura obligatòria per a qualsevol observador d'aquesta "relació especial" angloamericana que han refermat —per bé que enmig les protestes de la gent— George W. Bush i Tony Blair. El primer poema, "Recessional", publicat el 1897, coincidint amb el seixantè aniversari de la reina Victòria, en comptes de ser un poema de lloança, com esperaven tots, de la grandesa de l'Imperi Britànic, Kipling es va centrar en la fugacitat dels poders terrenals, i en la condició efímera del domini global: "Vet ací, tota la nostra fastuositat d'ahir, és com Níve i Tir."

Una mica més tard, va escriure "The White man's burden", on demanava als Estats Units que tragueren bon profit de la conquesta de les Filipines. Roosevelt va dir: "Com a poesia, és força dolenta, però, des del punt de vista expansionista, està molt ben feta."

Al llarg del segle XX, la història dels Estats Units i de la Gran Bretanya ha seguit la trajectòria que descrivia Kipling. L'Imperi Britànic, com a resultat de la Primera Guerra Mundial, començà la recessió. Primer fou la independència de l'Índia, el 1947, i, cinquanta anys després, la devolució d'Hong Kong als xinesos.

Mentrestant, l'oncle Sam va succeir John Bull com a gran potència occidental, en part gràcies a la seua intervenció durant la Primera Guerra Mundial i la implicació continuada durant la Segona; en part, també, per la dominació en els àmbits militar, econòmic i cultural, i en part gràcies a la multitud d'organitzacions que controlava. Així, les prediccions poètiques de Kipling es van estendre tot al llarg del segle XX. Però no hi ha cap precedent històric d'una situació així: una gran potència va desbancar-ne una altra, sense enfrontar-s'hi directament.

Els uneix una mateixa llengua, unes mateixes lleis, una mateixa literatura i una història compartida. D'ací ve la "relació especial" entre tots dos països, i de la qual se n'ha sentit parlar tant els darrers dies, a Londres. Una relació que sorgeix d'una amalgama molt particular, farcida de sentiments i de nostàlgia, però també de *realpolitik*, que arribà al punt àlgid durant

l'aliança entre Roosevelt i Churchill, però que es renova regularment, entre gent com Macmillan i Kennedy, Thatcher i Reagan, i, finalment, Blair i Bush.

Però la història no és ben bé aquesta. Al llarg del segle XX hi ha hagut a la Gran Bretanya, i encara n'hi ha, molt de ressentiment per la crueltat i per la supèrbia amb què els EUA van reemplaçar la Gran Bretanya com a gran potència. Les relacions que Churchill mantenia amb Roosevelt tenien molta més malícia del que suggereix aquella idíl·lica imatge popular, i els britànics van trigar molt a recuperar-se del que ells van considerar una traïció, en tot l'afer de Suez.

Però aquestes irritacions transatlàntiques no són només patrimoni dels britànics. Roosevelt va participar a la Segona Guerra Mundial, però no perquè volguera salvar l'Imperi Britànic que tant detestava. Lyndon Johnson, per la seua banda, mai no perdonà que Harold Wilson rebutjara l'enviament de tropes britàniques per lluitar amb els americans a Vietnam.

Es cert que hi ha qui diu que això és com un matrimoni: hi ha moments bons i moments dolents. Però, a diferència de la major part dels matrimonis moderns, l'aliança angloamericana sempre ha estat intrínsecament asimètrica, i cada vegada ho és més, perquè mentre que la funció dels americans s'ha anat expandint, la dels britànics ha disminuït, i la fascinació per la camaraderia transatlàntica ha estat sempre més gran a casa dels anglesos que no a Washington. D'ençà de la Segona Guerra Mundial, el Departament d'Estat ja no vol fer ús del terme "relació especial", i commina els britànics perquè s'integren a l'Europa continental, en comptes d'enyorar un tracte preferencial i antiquat amb els de l'altra banda de l'oceà.

Però, tot i amb això, de Churchill a Blair, els successius primers ministres han cercat aquest tracte privilegiat, i no els ha recat de repetir que la Gran Bretanya té una influència desproporcionada en la manera de fer política internacional dels americans, i, com a resultat, també en la manera com gestionen el món.

Des d'aquesta perspectiva, com estan les coses entre Blair i Bush? Per dir-ho en uns termes que tots dos subscriurien, tot

plegat es troba en un punt de molta familiaritat. Segons el president: "Amèrica sempre ha trobat bons amics a Londres, líders assenyats i bons consellers." Ell sempre diu que "els britànics són la mena de gent que vols tenir al costat per a les feines més serioses". Segons el primer ministre: "Hauríem de continuar com els aliats més forts dels Estats Units."

"El preu que paguem per això, però —observa Blair—, és que no podem deixar que els EUA es facen càrrec tots sols dels problemes." Vet ací, una altra vegada, la asimetria de què parlàvem: Amèrica vol amics i la Gran Bretanya vol influència.

Són certes, però, totes aquestes afirmacions, després del 1945 i fins avui? En general, els primers ministres britànics sempre han reivindicat que tenien una influència més gran a Washington de la que tenien de debò. La relació sempre ha estat més especial per als britànics que per als americans. Dit d'una altra manera, la Gran Bretanya ha intentat sempre inflar la influència global cada vegada més insignificant que té al món, fent-se passar per la Grècia a la Roma americana. Però aquesta analogia històrica sempre els ha dut per viaransys equivocats. La Roma americana se n'ha sortit, gairebé sempre, sense l'ajuda de la Grècia britànica. Els presidents americans només han buscat el suport britànic en comptades ocasions, i ho han fet, no pas per la importància militar dels anglesos, ni tampoc per un sentiment generat per aquesta "relació especial", sinó més aviat com a coartada per amagar el que, d'una altra manera, hauria semblat una acció unilateral americana inacceptable. És per això que Lyndon Johnson demanava tropes britàniques per al Vietnam, i tots dos Bush volien tropes britàniques a l'Iraq.

Harold Wilson s'hi va negar, i va fer ben fet. Tony Blair va acceptar-hi, i molts britànics hi estan en contra. Una manifestació molt especial de la "relació especial". De fet, potser assistim, per primera vegada, a la "relació en recessió".

*David Cannadine és professor d'història a la Universitat de Londres
© The New York Times — EL TEMPS
Traducció: Maite Insa*